

Vlaamse
Beiaard
Vereniging

Visietekst

Beiaardcultuur in Vlaanderen

Een leidraad voor de steden en gemeenten die beschikken over een beiaard.

Informatie en voorstellen rond vele aspecten van de lokale beiaardwerking, zoals:

- verbindende waarde van de beiaardkunst
- uitdagingen voor de toekomst
- hoe de beiaard in te zetten
- functiekader van de beiaardier

Deze visietekst werd opgesteld door de Vlaamse Beiaard Vereniging, in samenwerking met de Vereniging voor Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG).

22 november 2018
www.beiaard.org

INOUdstAFEL

1. CONTEXT	3
1.1. Beiaardcultuur als erkend immaterieel erfgoed	3
1.2. Terminologie: "Beiaard" versus "Automatisch speelwerk op beiaardklokken"	3
1.3. Actuele verbindende waarde van de beiaardkunst	4
1.4. Uitdagingen voor de toekomst	4
1.5. Vlaamse beiaardkunst in cijfers	5
2. HOE DE BEIAARD INZETTEN.....	6
2.1. Publiekswerking	6
2.1.1. Wekelijkse beiaardbespelingen.....	6
2.1.2. Beiaardconcerten, bijvoorbeeld in de zomermaanden	6
2.1.3. Uitzonderlijke projecten, met diverse cross-overs.....	7
2.1.4. Beiaarddemonstraties en educatieve projecten	7
2.2. Toeristische kansen en cultureel erfgoed.....	7
2.3. Exploitatie versus investering.....	8
2.4. Het automatisch speelwerk.....	8
2.5. SABAM	8
2.5.1. Beiaardconcerten	8
2.5.2. Beiaardbespelingen.....	8
2.5.3. Automatische speelwerken.....	9
3. FUNCTIEKADER VAN DE BEIAARDIER	10
3.1. Het beroep van beiaardier, zoals gedefinieerd door de Vlaamse Overheid	10
3.2. Beroepskwalificatie	10
3.3. Takenpakket	10
3.3.1. Algemeen	10
3.3.2. De beiaardbespelingen	10
3.3.3. Technisch toezicht op de beiaard.....	10
3.3.4. Nieuwe melodieën op het automatisch speelwerk.....	11
3.3.5. Organisatie beiaardconcerten	11
3.3.6. Promoten van de beiaard	11
3.3.7. Volgen van de ontwikkelingen van de beiaardkunst (permanente vorming).....	11
3.3.8. Administratie	11
3.4. Prestaties en Contract	11
3.4.1. Prestaties	11
3.4.2. Contract	13
3.5. Vergoeding beiaardconcerten door gastbeiaardiers	14
3.6. Professionalisering(straject)	14
3.7. Werving en selectie	14
3.8. Opvolging en feedback over het functioneren	15
3.9. Betrokken gemeentelijke dienst.....	15
4. DIVERS	15
Bijlage A - Competenties, uit <i>Beroepskwalificatie Beiaardier</i>	16

1. CONTEXT

1.1. Beiaardcultuur als erkend immaterieel erfgoed

De beiaardkunst is een muzikale traditie van de Lage Landen. Ze is ongeveer 500 jaar geleden ontstaan toen men begon te musiceren op torenklokken door middel van een beiaardklavier ("stokkenklavier"). De oudste vermelding van een stokkenklavier is terug te vinden in het stadsarchief van Oudenaarde onder het jaar 1510. Nog in de 16de eeuw verspreidde het instrument zich over het volledige grondgebied van de Nederlanden en vanaf de 17de eeuw ontstond er een intense en hoogstaande beiaardcultuur. Enkele steden hadden tot 5 en meer beiaarden, die meerdere malen per week werden bespeeld. Daarnaast ritmeerden complexe automatische speelwerken de tijd dag en nacht. Het instrument raakte echter nauwelijks bekend buiten zijn historische kerngebied, zodat klokkenmuziek een typisch en opvallend kenmerk werd van de steden in de Lage Landen. Na een mindere periode in de 19de eeuw, bloeide de beiaardcultuur weer op in het begin van de 20ste eeuw en raakte deze muzikale traditie internationaal verspreid, met de Verenigde Staten van Amerika als belangrijkste groeigebied. Toch zien we vandaag nog steeds een verregaande concentratie van instrumenten in Vlaanderen en Nederland.

De beiaardcultuur houdt meer in dan enkel maar de fysieke instrumenten: ze omvat de kunde van de beiaardiers, het wijzigende repertoire, de traditie van marktbespelingen en zomeravondconcerten, de formele en informele opleidingen, de rol van de beiaard als tolk van maatschappelijke gevoelens en evoluties, de plaats van de beiaard in de literatuur, de perceptie van het publiek, enz.

De meeste Vlaamse steden hebben een beiaardier in dienst die door zijn/haar wekelijkse bespelingen en zomeravondconcerten aan dit Vlaams erfgoed een eigentijdse invulling geeft.

De Beiaardcultuur werd door UNESCO erkend als 'best practice' voor de borging van immaterieel erfgoed (25 november 2014).

1.2. Terminologie: "Beiaard" versus "Automatisch speelwerk op beiaardklokken"

Eén klokkenreeks, twee verschillende gebruiken.

Met het begrip "**beiaard**" wordt het muziekinstrument bedoeld, waarbij de beiaardier via een beiaardklavier de klokken bespeelt. Elke toets van het manueel van het beiaardklavier is verbonden aan de klepel van de desbetreffende klok. De grootste klokken kunnen ook worden bediend via de pedaaltoetsen. De klepel hangt aan de binnenkant (op enkele centimeters van de klokkenwand) van de klok, die op haar beurt is bevestigd aan een ophangbalk. Door een toets in te duwen, beweegt de klepel naar de klok toe en laat deze de klok klinken, in een groot dynamisch bereik van zacht tot hard, en dit volgens de speelwijze en uitgeoefende kracht op de toets. Een beiaard telt meestal 49 klokken, maar het begrip "beiaard" wordt reeds gebruikt voor beiaarden vanaf 23 klokken, tenminste als de klokken kunnen worden bespeeld via een beiaardklavier.

Een "**Automatisch speelwerk op beiaardklokken**" verwijst naar een systeem dat gekoppeld is aan een torenuurwerk (mechanisch of via computer) waarbij de beiaardklokken op automatische wijze kunnen weerklinken, meestal elk kwartier. De eerste torenuurwerken (13de eeuw) hadden geen wijzerplaten, maar via de klokken werd het tijdstip aangegeven,

met het aantal klokslagen volgens het uur. Om deze uurslag aan te kondigen, speelde eerst een "voorslag". De huidige automatische speelwerken kennen hun oorsprong in deze voorslag. De oudste vorm van automatische speelwerken zijn de zogenaamde trommelspeelwerken, vergelijkbaar met het principe van een grote muziekdoo, met verplaatsbare pinnen volgens de gewenste melodie. In de nieuwste vorm betreft het computerspeelwerken. Bij al deze speelwerken worden hamers bediend die aan de buitenkant van de klok zijn opgehangen en die telkens met eenzelfde snelheid op de klok vallen (bij trommelspeelwerken) of worden geslagen (bij electromagnetische hamers) . In een nieuwe vorm van een automatisch speelwerk zijn er pistons geplaatst boven de toetsen van het beiaardklavier, die via luchtdruk - op basis van een signaal van de speelcomputer - de toets naar beneden drukken. Alle automatische speelwerken in Vlaanderen zijn momenteel de facto niet dynamisch, m.a.w. alle noten klinken even hard. Bij de meeste automatische speelwerken wordt slechts een deel van de beiaardklokken gebruikt.

1.3. Actuele verbindende waarde van de beiaardkunst

- Regelmatig weerkerende beiaardmuziek is een structureel element dat in de stad of gemeente een vorm van orde scheidt. Een beiaard is één van de laatste overgebleven massamedia dat een stad of gemeente ter beschikking heeft om al zijn bewoners en bezoekers op dezelfde manier te bereiken. Daardoor versterkt ze de identiteit van een stad of gemeente en vormt ze een dynamische verbinding met haar verleden. De beiaardtraditie is een vorm van muzikaal erfgoed dat zich voortdurend vernieuwt doordat beiaardiers ook de muziek van onze tijd spelen. Een beiaard die verstandig wordt gebruikt is dus een verbindingselement tussen oud en nieuw.
- Beiaardmuziek leidt tot een collectieve beleving omdat ze hoorbaar is door iedereen in de omgeving, zonder onderscheid in afkomst, stand, inkomen, lifestyle of wat dan ook. Daarom is de beiaard een verbindend element in de samenleving van vandaag. Bovendien versterkt de beiaard andere collectieve tradities of belevingen: een beiaard hangt vaak in een historisch gebouw en bevindt zich meestal aan een plein waar mensen elkaar ontmoeten; veel bespelingen vinden plaats tijdens de wekelijkse markt en op feestdagen enz.
- De beiaard leent zich ook uitstekend tot muziek van niet-westerse culturen. Een muziekinstrument uit onze streken dat ook de muziek van de nieuwe Vlamingen speelt, vernieuwt zijn eigen betekenis. Bovendien helpt het Vlaanderen zich te profileren als een regio die enerzijds haar eigen erfgoed in ere houdt, en zich anderzijds openstelt voor andere culturen.
- De beiaard bepaalt de soundscape en de sfeer in de stad of gemeente. Net zoals het uitzicht van een gebouw, een plein of een stad of gemeente, draagt de beiaard zijn steentje bij aan de "feel" van de stad, maar dan op auditieve wijze.

1.4. Uitdagingen voor de toekomst

De beiaardcultuur wordt geconfronteerd met een aantal uitdagingen:

- De beiaardcultuur wordt in Vlaanderen vandaag geschraagd door een groep van enkele honderden personen (professionals en vrijwilligers) en is weinig gekend bij het grote publiek. Dit ontbreken van een breed maatschappelijk draagvlak kan op termijn de

dynamiek en het innovatievermogen van de beiaardcultuur aantasten. We zien dat in een aantal Nederlandse steden omwille van recente besparingsacties al beiaardiersfuncties zijn gereduceerd of stopgezet. Het spreekt vanzelf dat instrumenten die niet worden bespeeld en onderhouden, na een aantal jaren in verval geraken. In Vlaanderen wordt de grote meerderheid van de instrumenten bespeeld, maar er zijn wel grote verschillen: een aantal steden en gemeenten hebben een structurele beiaardwerking, met 1 tot 3 vaste bespelingen per week, maar op een aantal plaatsen beperkt het takenpakket van de beiaardier zich tot enkele bespelingen per jaar, bv. op de belangrijkste feestdagen.

- Het grote publiek associeert beiaardmuziek vaak met de muzikale smaak van vroeger. Dat beeld komt niet overeen met het potentieel van het instrument en de moderne invulling die vele beiaardiers er aan geven. Dit dient dus bijgesteld te worden door nog meer aandacht te schenken aan gepaste inhoudelijk invulling en communicatie hierrond.
- Het takenpakket van de beiaardier is niet altijd genoeg gekend, hetgeen mogelijk kan leiden tot een minder goede professionele omkadering van het beroep van beiaardier en/of de algemene beiaardwerking.
- De beiaardklokken weerklinken het meest via het automatisch speelwerk (gekoppeld aan het uurwerk), in tegenstelling tot het manueel bespelen van de beiaard (zie 1.2). In vele gevallen is er verwarring bij de toehoorders omdat zij niet altijd beide gebruiken kunnen onderscheiden.

1.5. Vlaamse beiaardkunst in cijfers (dd 11/2018)

- Aantal torenbeiaarden in Vlaanderen: 70
waarvan 7 eigendom van een kerkfabriek en 2 van een universiteit
- Aantal mobiele beiaarden in Vlaanderen: 5
- Aantal beiaardiers die één of meerdere beiaarden bespelen: 37

Definitie van een beiaard: klokkenreeksen met minstens 23 bronzen klokken, verbonden met een beiaardklavier (zogenaamde "stokkenklavier"). Meeste beiaarden hebben 47 tot 51 klokken.

Meer info op www.beiaard.org

2. HOE DE BEIAARD INZETTEN - Ambitieniveau

2.1. Publiekswerking

2.1.1. Wekelijkse beiaardbespelingen

Om de beiaard een duidelijke plaats te geven als "klank van de stad of gemeente" is regelmaat in de wekelijkse bespelingen een belangrijke factor. Op vele plaatsen klinkt de beiaard tijdens de wekelijkse markt, maar afhankelijk van de situatie zijn vele alternatieven mogelijk.

Meestal worden er bespelingen georganiseerd van telkens 1 uur. Indien de beiaardklanken een heel pertinente plaats innemen (bijvoorbeeld beiaarden in een lage toren), kan overwogen worden om de bespelingen in lengte in te korten (vb 45 minuten).

In steden en gemeenten met een groot verloop van toehoorders (groot aantal inwoners, of vele toeristen) zijn meerdere bespelingen per week zeker te overwegen.

De muzikale voorkeuren van de toehoorders zijn heel verschillend. Het is aan de beiaardier om daar zoveel mogelijk rekening mee te houden.

Hoewel het niet tot het takenpakket behoort van een beiaardier, is het in de praktijk wel zo dat het meestal de beiaardier is die eventuele mankementen meldt die in de toren zijn vastgesteld. De beiaardier is immers de persoon die op regelmatige basis in de toren komt.

2.1.2. Beiaardconcerten, bijvoorbeeld in de zomermaanden

Indien er in de onmiddellijke omgeving van de toren een rustige en aangename plaats kan worden gevonden om naar de beiaard te luisteren, is het concept van een beiaardconcert een perfect gegeven om de beiaard te laten ontdekken waarbij het publiek naar de beiaard luistert zoals in een concertzaal.

Elke beiaardstad of -gemeente is verschillend, en het is moeilijk om een succesformule te exporteren naar een andere plaats. Er zijn echter enkele parameters die zeker in overweging kunnen worden genomen:

- Variatie tussen de concerten, naar analogie van concertprogrammatie van een cultuurcentrum of concertzaal.
- Zoektocht naar een rustige luisterplaats waar alle aspecten van de muziek goed tot hun recht komen.
- Uitgave van een programmaboekje met uitleg over de uitvoerders, het programma, de beiaard, enz.
- Duidelijk verschil in muziekkeuze tussen een wekelijkse beiaardbespeling en een concert.
- Visuele weergave op de luisterplaats waardoor de beiaardier live te zien is op (groot) scherm. Hiervoor zijn op technisch vlak verschillende alternatieven, afhankelijk van de specifieke locatie.
Contacteer de VBV voor advies en voorbeelden.
- Concerten van beiaard in samenspel met andere instrumenten of andere kunstvormen (zie 2.1.3).

- Samenwerkingen met plaatselijke cultuurcentra, culturele verenigingen, kunstacademies, horeca...
- Inspelen op de evenementen in de stad of gemeente. De beiaard kan deel uitmaken van het leven van de stad.
- Onthaal van de luisteraars en presentatie van het concert aan het publiek, bijvoorbeeld in geval van gastconcerten, of concerten met mobiele beiaard.

2.1.3. Uitzonderlijke projecten, met diverse cross-overs

Eén van de originele ideeën om de beiaard onder de aandacht te brengen betreft concerten en evenementen waarbij de beiaard wordt ingezet in combinatie met andere instrumenten en/of andere kunstvormen. Dergelijke toonmomenten zijn een uitgelezen kans om een grote groep nieuwsgierigen rond de beiaard te verzamelen en die te beluisteren op een manier zoals ze daarvoor waarschijnlijk nog nooit hebben ervaren.

Hoewel het afhankelijk is van de specifieke situatie, kan toch worden gesteld dat bijna elke torenbeiaard zich leent voor dergelijke concerten, en dit met behulp van een geluidsversterking voor de andere instrumenten.

Qua muzikale mogelijkheden zijn er mogelijks beperkingen vanwege de grootte van de beiaardkamer en/of de stemming van de beiaard.

Anderzijds kan hiervoor ook een mobiele beiaard ingeschakeld worden, waarbij een veelheid aan combinaties kan worden bedacht en uitgevoerd, zowel voor uitvoeringen binnen als buiten.

Indien er af en toe samenwerking mogelijk is met lokale artiesten, dan kan dit zorgen voor nog meer lokale verankering, met mogelijks vernieuwing van het beiaardpubliek.

2.1.4. Beiaarddemonstraties en educatieve projecten

Indien de toegang tot de toren het toelaat zijn torenbezoeken en beiaarddemonstraties een goede gelegenheid om de beiaard te tonen, en om de mogelijkheden van het instrument te demonstreren.

Dit kan bijvoorbeeld uitgewerkt worden via de dienst toerisme, met een stadsgids, en - afhankelijk van de gemaakte afspraken - ook met de beiaardier, vlak voor een bespeling of een concert.

Via contacten met de scholen uit de omtrek, kunnen educatieve projecten opgezet worden, bijvoorbeeld tijdens de les muzikale vorming, waarbij het toren- en beiaardbezoek een ideale afsluiter is.

2.2. Toeristische kansen en cultureel erfgoed

Voor de bezoeker uit zowel binnen- als buitenland kan de beiaard een originele aantrekkingskracht zijn vanwege de typische oorsprong als instrument van de Lage Landen.

In gemeentelijke brochures en divers promotiemateriaal kan de geschiedenis van de plaatselijke beiaard worden toegelicht, te samen met alle tijden dat de beiaard wordt bespeeld. Indien er tijdens de zomermaanden beiaardconcerten worden georganiseerd, kunnen deze hier uiteraard ook in opgenomen worden.

2.3. Exploitatie versus investering (technisch onderhoud van de beiaard)

In regel werkt een gemeentebestuur met twee vormen van begroting (meestal met verschillende directies):

- Investering: gepland financieel engagement (infrastructuur, voorzieningen en gebouwen)
- Exploitatie: het voorziene budget werkmiddelen (loon beiaardier, de subsidielij, kleine herstellingswerken, vergoedingen artiesten, betalen leveranciers,...)

Het is belangrijk om bij het opstellen van de begroting rekening te houden met niet alleen de jaarlijkse beiaardwerking en de structurele instandhouding van het patrimonium, maar ook de kleine onderhoudswerken op te nemen (dringende herstellingen, onderhoudscontract).

2.4. Het automatisch speelwerk

Het bepalen van een richtlijn rond de lengte van de melodieën van het automatisch speelwerk is niet zinvol, aangezien dit afhankelijk is van verschillende factoren (type speelwerk, klankvolume, omgeving van de toren, enz). Daarnaast ligt er een grote verantwoordelijkheid bij de beiaardier om bij het bewerken van de melodieën voor het speelwerk rekening te houden met de muzikale beperkingen van dergelijke speelwerken.

In regel kan echter wel worden gesteld dat de link tussen het torenuurwerk (vb de uurslag) en de voorafgaande melodie van het automatisch speelwerk duidelijk moet overkomen. Bij te lange melodieën bestaat de kans dat deze link vervaagt en worden de melodieën op zichzelf staande "torenmuziek" hetgeen niet de bedoeling is van deze speelwerken.

Het is aan te bevelen om regelmatig nieuwe melodieën op de automaat te plaatsen.

2.5. SABAM

Hieronder volgt een overzicht van de tarieven, gekend bij SABAM onder de naam "Tarief 30: voordrachten/lezingen/beiaardconcerten en -bespelingen".

2.5.1. Beiaardconcerten

- Per concert: 12,39 euro
- Indien concertenreeks: eerste tien concerten aan 12,39 euro per concert, vanaf elfde concert 7,44 euro per concert

2.5.2. Beiaardbespelingen

Aantal bespelingen per jaar	Bedrag per jaar
Van 1 tot 25	€ 31,92
Van 26 tot 50	€ 93,29
Van 51 tot 110	€ 197,64
Van 111 tot 200	€ 381,78

2.5.3. Automatische speelwerken

% beschermde werken	Bedrag per jaar
Van 1% tot 25%	€ 33,81
Van 26% tot 50%	€ 67,63
Van 51% tot 75%	€ 101,44
Van 76% tot 100%	€ 135,00

Alle bovenstaande bedragen worden verhoogd met 6% B.T.W.

Als de toelating pas aangevraagd wordt binnen de 48 uur voor de bespeling of concert, dan volgt verhoging van 10% op de voormelde bedragen, met een minimum van 10 euro.

Bij afwezigheid van voorafgaande aanvraag of bij onvolledige/onjuiste aanvraag: verhoging van 15% op de voormelde bedragen met een minimum van 25 euro.

3. FUNCTIEKADER VAN DE BEIARDIER

3.1. Het beroep van beiaardier, zoals gedefinieerd voor de Vlaamse Overheid

Uit Beroepskwalificatie Beiaardier, zie ook 3.2:

Een beiaardier studeert, arrangeert en voert muziek uit op de beiaard, organiseert concerten en activiteiten en draagt zorg voor het instrument teneinde bij te dragen aan het culturele leven en te voldoen aan de UNESCO vereisten van "best safeguarding practice" voor het immaterieel cultureel werelderfgoed "beiaard".

3.2. Beroepskwalificatie Beiaardier

De Vlaamse Overheid beschrijft in de zogenaamde Vlaamse Kwalificatie Structuur (VKS) de activiteiten en de benodigde competenties van alle door haar erkende beroepen.

Hiervoor wordt voor elk beroep een beroepskwalificatie opgesteld tijdens diverse overlegmomenten tussen de betrokken sector en de afdeling "Kwalificaties en Curriculum" van het "Agentschap Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificatie & Studietoelagen" (AHOVKS) van de Vlaamse Overheid. Nadien volgt een validering, inschaling, erkenning en tot slot de registratie van de beroepskwalificatie in de kwalificatiedatabank.

Voor het beroep van beiaardier werd deze procedure gestart in het najaar van 2017, in een nauwe samenwerking van de projectbegeleider van het AHOVKS en enkele leden van het bestuur van de Vlaamse Beiaard Vereniging. De laatste stap en dus ook de definitieve erkenning heeft plaats gevonden op 11 juli 2018.

In bijlage A kan u de Beroepskwalificatie Beiaardier terugvinden.

3.3. Takenpakket

3.3.1. Algemeen

De beiaardier

- ontwikkelt een eigen artistieke praktijk, concepten en ideeën
- zet deze om in een uitvoerbaar geheel

3.3.2. De beiaardbespelingen en - concerten

- uitzoeken geschikte muziek
- maken van bewerkingen
- instuderen nieuwe muziek
- blijvend studeren van het repertoire
- de eigenlijke bespeling

3.3.3. Technisch toezicht op de beiaard

- regelmatige technische controle van de beiaard
- vaststellen van eventuele tekortkomingen
- melden van eventuele tekortkomingen aan de bevoegde instantie
- kleine noodherstellingen
- toezicht op het onderhoud
- advies omtrent de te contacteren firma's

3.3.4. Nieuwe melodieën op het automatisch speelwerk

- uitzoeken van geschikte muziek
- het maken van de bewerkingen
- de muziek op het automatisch speelwerk plaatsen
- testen van het resultaat en zo nodig nog aanpassingen doen

3.3.5. Organisatie beiaardconcerten

- voorstellen uitwerken op basis van artistieke ideeën, met aandacht voor cross overs (vb. concerten in samenspel met andere muzikanten, zowel met de torenbeiaard als met mobiele beiaard)
- contacten met gastmuzikanten en alle andere betrokkenen
- aansturen van een lokale beiaardvereniging i.v.m. de praktische organisatie
- redactie van programmabrochure
- algemene coördinatie

3.3.6. Promoten van de beiaard

- opstellen van persberichten
- torenbezoeken en beiaarddemonstraties
- uitwerken van educatieve projecten
- speciale ontvangsten
- contacten met plaatselijke verenigingen, muziekscholen, cultureel centrum, ...
- organisatie van speciale evenementen
- medewerking met plaatselijke beiaardvereniging (indien bestaande), of support verlenen voor oprichting van plaatselijke beiaardvereniging (indien niet bestaande)
- samenwerken met initiatieven van andere stadsdiensten ((bvb. Monumentendag, Erfgoeddag, Sinterklaas, Akademies, Cultuurcentra, enz.)

3.3.7. Volgen van de ontwikkelingen van de beiaardkunst (permanente vorming)

- bijwonen van vergaderingen, studiedagen, congressen, ...
- deelnemen aan workshops
- bestuderen van vakliteratuur

3.3.8. Administratie

- opstellen van technische rapporten
- allerlei briefwisseling die voortvloeit uit bovenstaande taken

3.4. Prestaties en Contract

3.4.1. Prestaties

Een volledig generieke benadering van de prestaties is moeilijk vanwege de diversiteit tussen de verschillende steden en gemeenten (grootte, culturele werking, type beiaard, enz).

Bij het bepalen van de werktijd van een beiaardier zijn er echter een aantal taken die wel als **generiek** kunnen worden bestempeld (technisch toezicht, promotie,

vorming), m.a.w. deze taken omvatten evenveel werktijd, onafhankelijk van de plaats van tewerkstelling.

De **variabele parameters** zijn deze die afhankelijk zijn van de plaats van tewerkstelling:

a) Grootte van de gemeente

Dit is bepalend voor de intensiteit van contacten met culturele actoren, aantal en grootte van educatieve projecten, samenwerking met meer of minder personen van het gemeentebestuur, aantal aanvragen voor speciale projecten, aanwezigheid van een cultuurcentrum, enz

In de tabel onderscheiden we gemeenten van minder dan 20.000 inwoners; tussen 20.000 en 80.000 inwoners; meer dan 80.000 inwoners.

b) Aantal bespelingen

Het is evident dat er een groot verschil is in benodigde werktijd afhankelijk van het aantal bespelingen per week.

c) Zomerconcerten (beiaardconcerten op zomeravonden)

Dit betreft alle extra zomerconcerten, bovenop de wekelijkse bespelingen.

De werktijd bevat de organisatie én het uitvoeren van de concerten door de plaatselijke beiaardier.

De benodigde werktijd verschilt volgens het aantal zomerconcerten. In de tabel onderscheiden we "beperkte reeks zomerconcerten" (minder dan 5), en een "uitgebreide reeks zomerconcerten" (meer dan 5).

De grote steden hebben in regel een uitgebreide reeks zomerconcerten.

Onder de term "uitgebreide reeks zomerconcerten" zijn ook de cross-over concerten opgenomen, in de beiaardwereld bekend als "Beiaard PLUS". Deze concerten kennen veel voorbereidingstijd zowel op organisatorisch als muzikaal vlak.

d) Automatisch speelwerk (zie 1.2 en 2.4)

De meeste automatische speelwerken zijn computergestuurd. Enkele speelwerken beschikken over een mechanisch speelwerk via een trommel. Het plaatsen van nieuwe melodieën op een dergelijke trommelspeelwerken is heel arbeidsintensief. Aangezien het meestal de grote steden betreft, is die extra benodigde werktijd reeds bijgerekend bij de parameter "grootte van de gemeente" (zie hierboven).

VOORSTEL WERKTIJDEN

In de onderstaande tabel heeft de Vlaamse Beiaard Vereniging een voorstel uitgewerkt voor **de gemiddelde totale werktijd per week voor het uitvoeren van alle taken (incl. de generieke)**, rekening houdend met de variabele parameters zoals uitgelegd in 3.4.1.

	ca. 25 bespelingen per jaar	ca. 60 bespelingen per jaar	ca. 120 bespelingen per jaar	ca. 160 bespelingen per jaar
<ul style="list-style-type: none"> • < 20.000 inwoners • Beperkte reeks zomerconcerten	min. 4,25u per week	min. 6,25u per week	min. 11,25u per week	min. 17,5u per week
<ul style="list-style-type: none"> • < 20.000 inwoners • Uitgebreide reeks zomerconcerten	min. 4,75u per week	min. 6,75u per week	min. 11,75u per week	min. 18u per week
<ul style="list-style-type: none"> • > 20.000 < 80.000 inwoners • Beperkte reeks zomerconcerten	min. 5u per week	min. 7u per week	min. 12u per week	min. 18,25u per week
<ul style="list-style-type: none"> • > 20.000 < 80.000 inwoners • Uitgebreide reeks zomerconcerten	min. 5,5u per week	min. 7,5u per week	min. 12,5u per week	min. 18,75u per week
<ul style="list-style-type: none"> • > 80.000 inwoners	min. 6,75u per week	min. 8,75u per week	min. 13,75u per week	min. 20u per week

Alle detailgegevens van deze berekening kunnen worden opgevraagd bij de VBV.

3.4.2. Contract

3.4.2.1. Duurtijd van het contract

Een beiaardier legt contacten met alle plaatselijke culturele actoren en draagt zorg voor het opbouwen van een breed netwerk om linken te leggen tussen de diverse lokale activiteiten en de beiaardwerking. Het is een groot voordeel dat deze contacten op lange termijn kunnen onderhouden worden door eenzelfde persoon.

Omwille van deze vraag naar continuïteit stelt de Vlaamse Beiaard Vereniging voor om deeltijdse contracten af te sluiten voor onbepaalde duur. Op basis van de informatie van 3.4.1. kan een overeenkomst gesloten worden volgens het besproken aantal werkuren per week.

3.4.2.2. Verloning

Hier geldt de lokale rechtspositie van het gemeentepersoneel.

De verloning hangt af van het gewicht van de functie (zie verder 3.8). Het door de gemeente vereiste opleidingsniveau bepaalt het functiegewicht:

- A-niveau is master of gelijkgesteld;
- B-niveau = bachelor of gelijkgesteld;
- C-niveau is middelbaar onderwijs of gelijkgesteld;
- D en E-niveau zijn lokaal te bepalen

De salarisschalen die verbonden zijn aan een functie zijn vastgesteld door de Vlaamse regering.

3.5. Vergoeding beiaardconcerten door gastbeiaardiers

Het betreft de vergoeding voor het uitvoeren van concerten door een gastbeiaardier. De vergoeding voor de extra concerten, uitgevoerd door de lokale beiaardier, zijn opgenomen in zijn of haar contract (zie 3.4.1. - c)

De voorbereidingen voor een beiaardconcert zijn veel uitgebreider dan deze voor een wekelijkse beiaardbespeeling. Het repertoire van een beiaardconcert zal vanwege het specifieke karakter van een concert anders zijn dan deze voor een wekelijkse beiaardbespeeling. Het vraagt aanzienlijk meer voorbereidingstijd in uitwerking van het programma, instuderen en voorstudie van het instrument waarop moet worden geconcentreerd.

Afhankelijk van verschillende parameters (vb. al of geen historisch instrument, themaconcert,...) stelt de Vlaamse Beiaard Vereniging een vergoeding voor van minimum 250 euro (kleine stad of gemeente) tot minimum 400 euro (grote stad of gemeente) per beiaardconcert.

3.6. Professionalisering(straject)

Van de beiaardier wordt verwacht om op de hoogte te blijven van alle ontwikkelingen in de beiaardkunst, waarvoor wordt deelgenomen aan workshops, masterclasses, en aan bijscholing allerhande. Hiervoor kan beroep gedaan worden op het vormingsbudget van de gemeente.

3.7. Werving en selectie

De bekendmaking van een vacature kan mee ondersteund worden door de Vlaamse Beiaard Vereniging en de Koninklijke Beiaardschool "Jef Denyn" te Mechelen.

Kandidaten hebben een getuigschrift behaald aan de Koninklijke Beiaardschool "Jef Denyn" te Mechelen ("Beiaardier"), of behaalden een Bachelor Beiaard.

De Vlaamse Beiaard Vereniging beveelt aan dat een gemeentepersoneelslid en (een) externe deskundige(n) op beiaardvlak deel uitmaken van de selectiejury.

De selectieprocedure bevat twee delen:

A. Speelproef

- Met de speelproef kan worden bepaald of alle kandidaten het gewenste niveau behalen. Het is aan de jury om te beslissen welke norm hierbij wordt gehanteerd.
- Het repertoire van de speelproef wordt in overleg met de jury vastgelegd, en dit in functie van de specifieke plaatselijke situatie (grote of kleine beiaard, historische of moderne beiaard, enz). Het is aan te raden om 1 plichtwerk te laten spelen, en om verschillende muziekstijlen op te leggen.
- Het is de taak en de verantwoordelijkheid van de voorzitter van de jury om de objectiviteit en het correcte verloop van de speelproef en jurering te bewaken.
- De kandidaten worden volledig anoniem beoordeeld.

B. Sollicitatiegesprek

- De Beroepskwalificatie Beiaardier (zie 3.2) kan een leidraad zijn om de competenties van de kandidaten te bevragen tijdens dit gesprek.

De resultaten van ronde A en B worden samen genomen om te komen tot de uiteindelijke selectie. De gemeente moet haar keuze motiveren.

3.8. Opvolging en feedback over het functioneren

Naar analogie van de bestaande afspraken binnen de stad of gemeente rond personeel heeft het personeelslid recht op opvolging en feedback over zijn of haar functioneren. In voorkomend geval wordt de betrokkene ook geëvalueerd.

Permanente vorming en bijscholing is een belangrijke factor in het evaluatietraject.

3.9. Betrokken gemeentelijk dienst

De beiaardwerking is in de vele steden en gemeenten op verschillende manieren ingebed, gaande van dienst toerisme, dienst cultuur, tot stedelijke musea of een stedelijke academie. Vanwege de diversiteit in de plaatselijke beiaardwerking is het wellicht niet mogelijk om een éénduidig voorstel te maken over de plaats van de beiaardier in het organigram. Het is echter wel ten zeerste aangewezen dat de beiaardier in een gemeentelijk team wordt opgenomen zodat in een intense samenwerking met zijn of haar collega's een wederzijdse ondersteuning kan ontstaan voor de ontwikkeling van de lokale beiaardcultuur.

4. DIVERS

Voor alle mogelijke vragen die in dit document niet aan bod zijn gekomen, of voor het verkrijgen van meer verduidelijking rond de opgegeven informatie, gelieve contact op te nemen met de VBV.

BIJLAGE A: competenties, zoals opgesteld in de *Beroepskwalificatie Beiaardier* van het door de Vlaamse Overheid op 11 juli 2018 erkende beroep "Beiaardier" (zie ook 3.2)

2. Beschrijving van het beroep

2.1. OPSOMMING COMPETENTIES

	Activiteiten	Vaardigheden			Kenniselementen per activiteitenblok Basiskennis Kennis Grondige kennis
		Cognitieve vaardigheden	Probleemoplossende vaardigheden	Motorische vaardigheden	
1	Werkt samen				<ul style="list-style-type: none"> - Basiskennis van communicatietechnieken - Basiskennis van samenwerkingsvormen - Kennis van sociale vaardigheden
	- Communiceert gepast met alle betrokken actoren	X			
	- Wisselt informatie uit met alle betrokken actoren	X			
	- Overlegt over de voorbereiding en uitvoering	X			
	- Doet een eigen inbreng	X			
	- Respecteert de inbreng van anderen	X			
	- Werkt mee aan het groepsbelang	X			
	- Enthousiasmeert anderen.	X			
2	Werkt met oog voor het eigen welzijn en het welzijn van anderen				<ul style="list-style-type: none"> - Basiskennis ergonomie - Basiskennis van gehoorbescherming - Basiskennis van veiligheidsregels - Kennis van het instrument
	- Handelt ergonomisch verantwoord			X	
	- Beschermt zich tegen gehoorschade			X	
	- Gaat veilig om met materiaal en instrumenten			X	
	- Signaleert risico's	X			
	- Volgt de veiligheidsvoorschriften	X			
3	Ontwikkelt een eigen artistieke praktijk				<ul style="list-style-type: none"> - Basiskennis van de grote muzikale en maatschappelijke tendensen. - Basiskennis van relevante informatiebronnen, eigen aan de sector (publicaties, websites, steunpunten, conferenties, opleidingen ...) - Kennis van artistieke terminologie. - Kennis van de verschillende muzikale contexten (de podiumsector, festivals, evenementen, wedstrijden, congressen ...)
	- Heeft oog voor maatschappelijke en artistieke tendensen	X			
	- Heeft oog voor artistieke en culturele praktijken	X			
	- Heeft oog voor technieken en technologische trends in relatie tot de eigen werkzaamheden	X			

	- Onderzoekt in functie van de eigen artistieke praktijk	X				
	- Ontwikkelt een eigen artistieke taal	X				
	- Reflecteert over de eigen praktijk	X				
	- Ontwikkelt de eigen deskundigheid	X				
4	Ontwikkelt artistieke concepten en ideeën					
	- Verzamelt basismateriaal	X				
	- Analyseert basismateriaal	X				
	- Integreert opgedane inzichten in het creatieve proces	X				
	- Werkt aan een persoonlijke visie	X				
	- Werkt aan een collectieve visie	X				
	- Gaat scheppend, associatief en (re)productief om met intuïties				X	
	- Interageert met andere artistieke disciplines	X				
	- Transformeert waarnemingen en indrukken in artistieke ideeën	X				
5	Zet artistieke concepten en ideeën om in een uitvoerbaar geheel					
	- Hanteert instrumenten, materiaal, technieken en methodes				X	
	- Geeft vorm aan verbeelding				X	
	- Bewaakt de artistieke visie	X				
	- Overtuigt anderen van de eigen artistieke visie	X				
6	Bestudeert en/of creëert het basisdocument van een uitvoering					
	- Vergaart informatie en maakt hier gebruik van	X				
	- Interpreteert het basismateriaal	X				
	- Ontwikkelt artistieke ideeën en kan deze vertolken				X	
	- Arrangeert bestaand werk, alleen of met anderen	X				
	- Heeft oog voor de impliciete en expliciete kenmerken van het te arrangeren muziekstuk (opbouw, spanningsbogen, muzikaal-technische bijzonderheden, bedoeling van de componist, achtergrond, muziekhistorische context ...)	X				
						<ul style="list-style-type: none"> - - Basiskennis van muziekgeschiedenis - Basiskennis van muziekstijlen - Basiskennis van de relevante informatiebronnen, eigen aan de sector (publicaties, websites, steunpunten, conferenties, opleidingen ...) - Basiskennis van andere artistieke disciplines - Kennis van muziektheorie - Kennis van harmonie - Kennis van het repertoire -
						<ul style="list-style-type: none"> - Basiskennis van communicatietechnieken - Basiskennis van muziekgeschiedenis - Basiskennis van muziekstijlen - Basiskennis van de relevante informatiebronnen, eigen aan de sector (publicaties, websites, steunpunten, conferenties, opleidingen ...) - Basiskennis andere artistieke disciplines - Kennis van de verschillende muzikale contexten (de podiumsector, festivals, evenementen, wedstrijden ...). - Kennis van vakterminologie. - Kennis van muziektheorie - Kennis van harmonie - Kennis van het repertoire - Kennis van sociale vaardigheden
						<ul style="list-style-type: none"> - Basiskennis van muziekgeschiedenis - Basiskennis van muziekstijlen. - Basiskennis van muzieknotatiesystemen. - Basiskennis van het intellectueel eigendomsrecht - Kennis van muziektheorie - Kennis van harmonie - Kennis van het repertoire - Kennis van instrumentale uitdrukkingmogelijkheden. - Kennis van instrumentale technieken. - Kennis van instrument

	- Beheerst een muzieknotatiesysteem	X			
	- Legt de kenmerken van een muziekstuk vast in een eigen partituur (opbouw, arrangementen, technische moeilijkheden ...)	X			
	- Respecteert eigendomsrechten en regelt toestemming voor gebruik	X			
7	Bepaalt de voorwaarden voor de uitvoering				- Basiskennis van communicatietechnieken - Basiskennis budgetbeheer - Kennis van sociale vaardigheden
	- Ontwikkelt alleen of met anderen ideeën voor uitvoeringen	X			
	- Bespreekt de voorwaarden voor de uitvoering met betrokkenen	X			
	- Stelt een programma samen	X			
	- Houdt rekening met de mogelijkheden en de beperkingen (materiaal, infrastructuur, tijd, budgetten, ...)	X			
	- Maakt afspraken met anderen (muzikanten, podiumtechnici, andere kunstenaars ...)	X			
8	Bereidt het eigen lichaam en het instrument voor				- Basiskennis van opwarmingstechnieken - Basiskennis ergonomie - Kennis van instrument - Kennis van gehoorbescherming.
	- Bereidt het lichaam voor op het repeteren, de uitvoeringen...			X	
	- Past de draadregelaars aan			X	
	- Onderhoudt speeltechnische vaardigheden (toonladders, gebroken akkoorden,...)			X	
	- Gaat veilig en duurzaam om met lichaam en instrument			X	
9	Repeteert				- Basiskennis van oefentechnieken. - Basiskennis van muziekstijlen. - Basiskennis van gehoortraining. - Kennis van ritmiek. - Kennis van instrumentale uitdrukkingmogelijkheden. - Kennis van instrumentale technieken - Kennis muziektheorie - Kennis van interpretatietechnieken. - Kennis van instrument
	- Doet speeltechnische oefeningen			X	
	- zet het basisdocument om in klank			X	
	- Bepaalt hand en voetzetting	X			
	- Memoriseert de uit te voeren bewegingen			X	
	- Studeert muziekstukken in	X			
	- Kan de bereikte uitvoeringsgraad vasthouden, herhalen en er op verder werken	X			
	- Onderbouwt de eigen artistieke visie en aanpak	X			
	- Geeft vorm aan visie en verbeelding, uitvoeringspraktijk en muziekstijl	X			
	- Zoekt en onderzoekt instrumenttechnische- en uitdrukkingmogelijkheden	X			

	- Stelt zich open en laat zich inspireren	X			
	- Stuurt zichzelf bij ten voordele van een gemeenschappelijk resultaat		X		
	- Zet persoonlijke kwaliteiten en vaardigheden in			X	
	- Past composities of arrangementen aan om het artistieke concept op punt te stellen	X			
10	Vertolkt voor het publiek				
	- Beheerst speeltechnische vaardigheden			X	
	- Voelt het ritme, de timing en de dynamiek aan			X	
	- Bespeelt het instrument en luistert naar de toondynamiek en toonkleur			X	
	- Luistert naar de kwaliteit van de klank	X			
	- Beheerst uitdrukkingmogelijkheden			X	
	- Kiest uitdrukkingmogelijkheden	X			
	- Kan de techniek vasthouden en in verschillende situaties inzetten			X	
	- Manifesteert een persoonlijke aanpak			X	
	- Speelt flexibel in op ruimte en omstandigheden		X		
	- Improviseert wanneer de situatie daarom vraagt		X		
	- Past het programma aan aan de wijzigende omstandigheden		X		
	- Voert af en toe concerten uit met andere artiesten				
	- Beleeft de kunstitvoering samen met anderen	X			
	- vervolmaakt zich door samen te creëren	X			
	- Presenteert werk aan een publiek	X			
11	Reflecteert over en verbetert de eigen prestatie en communiceert hierover				
	- Toetst af of de artistieke uitdrukkingvorm het gewenste effect heeft bereikt	X			
	- Accepteert feedback	X			
	- Stelt zich flexibel op	X			
					<ul style="list-style-type: none"> - Basiskennis van communicatietechnieken - Basiskennis van muziekstijlen - Kennis van ritmiek. - Kennis van instrumentale uitdrukkingmogelijkheden. - Kennis van instrumentale technieken. - Kennis van interpretatietechnieken. - Kennis van instrument - Kennis van sociale vaardigheden - .
					<ul style="list-style-type: none"> - Basiskennis van communicatietechnieken - Kennis van vakterminologie - Kennis van ritmiek. - Kennis van instrumentale uitdrukkingmogelijkheden. - Kennis van instrumentale technieken. - Kennis van interpretatietechnieken. - Kennis van sociale vaardigheden

	- Reflecteert en communiceert over de eigen prestatie en/of de groepsprestatie met de betrokkenen	X			
12	- Organiseert activiteiten (concerten, rondleidingen, animatie, educatie...) die het publiek dichter bij de beiaard brengen				- Basiskennis van communicatietechnieken - Basiskennis van samenwerkingsvormen - Kennis van het organiseren van evenementen - Kennis van het aanbod aan concepten - Kennis van sociale vaardigheden
	- Ontwikkelt en/of selecteert concepten voor concerten en activiteiten	X			-
	- Bepaalt een kalender voor de activiteiten				
	- Verdeelt taken				
	- Legt contact met betrokkenen				
	- Maakt afspraken met betrokkenen				
	- Evalueert het resultaat van de concerten en activiteiten	X			
13	- Draagt zorg voor het instrument				
	- Geeft advies voor onderhoud en reparatie	X			- Kennis van de werking van het instrument - Kennis van het onderhoudsproces - Kennis van de campanologie
	- Evalueert onderhoud en reparatie	X			
	- Kan kleine reparaties uitvoeren		X		
	Houdt toezicht op de staat van het instrument	X			
14	- Programmeert automatisch speelwerk				- Kennis programmatie en werking van de automatische speelwerken - Kennis van de ritmische en harmonische beperkingen van automaten - Kennis van harmonie
	- Houdt rekening met de maatschappelijke functie van het automatisch speelwerk	X			-
	- Verwerft expertise over de werking van de automatische speelwerken	X			
	- Selecteert muziek voor het automatisch speelwerk	X			
	Arrangeert muziek voor het automatische speelwerk	X			
	- programmeert automatische speelwerken	X			
15	- Staat mee in voor de communicatie naar media en publiek				- Basiskennis communicatiemiddelen - Basiskennis van communicatietechnieken - Basiskennis redactiewerk
	- Levert inhoudelijk materiaal aan	X			
	- Geeft informatie over de uitvoering	X			
	- Gebruikt sociale/digitale media	X			
	- Maakt een selectie van opnames in functie van kanaal en doel	X			

	- Bepaalt langs welke kanalen (online, op fysieke dragers ...) de opnames verspreid worden	X			
	- Geeft interviews				